

BME Építészmérnöki kar Építészeti Ábrázolás Tanszék

Dokumentumkészítés

BMEEPAGA301 Építész informatika 1

előadó: Dr. Strommer László

Számítógépes szövegszerkesztés

Alapfokú ismeretek (pl. ECDL)

◊ rövid szöveg (1–2 oldal): egyedi, alapvető formázások

Mélyebb ismeretek:

- ♦ hasonló szöveg (pl. hivatalos levelek): sablon készítése
- ♦ hosszabb szöveg: egységes megjelenés biztosítása
- ♦ igényesebb munka: tipográfiai alapismeretek

Számítógépes szövegszerkesztés

Text editor:

♦ "nyers szöveg" szerkesztésére.

Szövegszerkesztő / WYSIWYG:

- ♦ sokféle formázási lehetőség, automatikus nyelvi ellenőrzés
- 📀 beilleszthetők képletek, táblázatok, képek, rajzok,
- 🛇 tagolás elválhat a formázástól,
- 🛇 tartalomjegyzék, index, kereszthivatkozások generálása,
- 🛇 változások követése (Review),
- 📀 körlevelek generálása (adatbázis-kapcsolat),
- 📀 ismétlődő feladatok rögzítése (makró, programozás),
- 🛇 hypertext lehetőség.

DTP (Desktop Publishing):

 \diamond tipikusan jobban elválik a forma (sablon), és a tartalom.

Tagolási egységek

🖯 🗇 Karakter

elvileg akár betűnként eltérhet (de ez nem cél!):

- ♦ betűkészlet, -típus, -méret, betűváltozatok,
- 📀 betűköz, ritkítás, alávágás.

< Bekezdés

az egyes bekezdésekre vonatkozóan (egységesen) állítható:

- 📀 igazítás, behúzás, térköz,
- ♦ szövegbeosztás, tördelés.

Szakasz 🛇

több, egymást követő bekezdésre egységesen állítható:

- 📀 lapméret, hasábok, élőfej és élőláb,
- 🛇 a szakaszhatár lehet
 - \bigcirc bekezdéshatáron (folyamatos),
 - \bigcirc új oldalon / új páratlan oldalon / új páros oldalon

Bekezdés

Ó Új bekezdés: Enter ¶

Bekezdések igazítása:

- \diamond szabadsoros,
- \diamond tömbös, erőltetett (igényesebb),
- 📀 középrezárt (címek)
- 📀 hátrazárt (táblázatok, számok).

Bekezdések elválasztása:

- 📀 behúzással (nem szóköz, tabulátor) 1-2 em
- 📀 térközzel (nem Enter),
 - főleg műszaki szövegekben.

Sorvégi elválasztás:

igényesebb dokumentumnál feltétlenül (akár szabadsoros, akár tömbös szedésű).

Pozícionálás

👌 🏶 Lapon (függőlegesen)

- a szöveget a program tördeli a szövegtükörbe az aktuális papírméret, margók,
 betűtípus, betűméret, stb. függvényében,
- közvetve befolyásolható szövegbeosztási beállításokkal, töréspont beszúrásával, speciális jelek használatával, stb.
- \diamond lebegő objektumok elhelyezhetők a laphoz/margóhoz képest is.

Soron belül (vízszintesen)

- ♦ szövegen kívüli (lebegő) objektum helyzete megadható:
 - \bigcirc egy adott bekezdéshez képest,
 - \diamond a lap vagy a szövegtükör bal vagy jobb széléhez képest,
- 🛇 táblázat: adott szélességű cellában (leginkább javasolt mód),
- 📀 tabulátorpozíciók: automatikus, balra-, középre-, jobbra-, tizedeshez igazított

- · · · ·						
1 - 7 - 1 - 1 - 1 - 2 - 1	. 1 . 1 . 2 . 1		1 - 6 - 1 - 7 - 1 -	8 - 1 - 9 - 1 - 10 - 1 - 1	1 • 1 • 17 • 1 • 13 •	1 • 14 • 1 • 15 • 1 •
' - ' - ' - '	- · E ·	- · · · · · · · · · · · · · · · · · · ·		0 . 5 . 10 . 1	· · · · · · · · ·	

	·····			
-+	Első: –	• 12,352	→	első·sor·vége
→	Második:	→ 100,11	→	második sor vége¶

Tördelés – szövegbeosztás

Segyütt a következővel / címek

- Egy oldalra / címek, táblázatok
- 🕸 Új oldalra / főcímek

Fattyúsor:

- kerülendő: bekezdés első sora ábra felett, utolsó sora lap vagy hasáb tetején, ábra alatt (orphan line), kivéve, ha a sor tele van,
- eltűrhető: bekezdés első sora a lap alján, hasáb alján (widow line).

Legalább három-négy sor szöveg:

- 🔄 alcím után, ábra előtt vagy után,
- vtolsó, kifutó oldalon (új lapon kezdődő fejezet előtt).

kerülendő fattyúsorok eltűrhető fattvúsoro túl kevés szöveg a lapon

Tördelés – szakaszformázás

👌 🗇 Töréspont

♦ folyamatos, új oldal, páros/páratlan oldal.

Élőfej és élőláb

- 🛇 szakaszon belül egyforma, de
- 📀 különbözhet páros és páratlan oldalon,
- 🛇 más lehet a szakasz első oldalán,
- ♦ tartalmazhat dátumot, fejezetcímet, oldalszámot...

Papírelrendezés

- 📀 egyoldalas, kétoldalas
- ♦ függőleges igazítás: felülre,
- ♦ papírméret: A5–B5–A4,
- 🛇 margók mérete, aránya (ld. Bekezdés).

🕸 Többhasábos szöveg

kifutó oldalon a hasábok egyforma magasak legyenek

<section-header><section-header><section-header><section-header><section-header><text><text><text><text><text><text></text></text></text></text></text></text></section-header></section-header></section-header></section-header></section-header>	
Source Showward	

Szerkesztésmódok

→ ◆ Megjelenés (design)

programok

Logikai váz

- I. könyv, dolgozat, dokumentáció, műleírás
- ◊ a szerkezet az elsődleges
- a megjelenés, formázás utólag is hozzárendelhető
- 🚸 automatikus tördelés
- szöveg- és kiadvány-szerkesztő programok

Stílusok használata

) 🗞 Például bekezdések között nagyobb sorköz beállítása:

- ◊ rossz: két Enter így mérete később nehezen és egyesével módosítható
- 📀 jó: bekezdések közötti térköz állítása

előzetesen:

- A stílusok és formázás panelen a stílus kiválasztása •> Módosítás
- 2. Jellemzők módosítása, majd OK
- Az adott stílusú szövegrészek formája rögtön módosul

utólagosan:

- adott stílusú bekezdés formázása
- a stílusok és formázás panelen a stílus kiválasztása •> Frissítés a kijelölés formátumára
- a többi ilyen stílusú bekezdés is módosul

Ez automatizálható a stílus módosítása ablakban az Automatikus frissítés bekapcsolásával Stílusok

) 🛇 Stílus: formázási beállítások egy gyűjteménye

- típusai: karakter-, bekezdés-, lista-, táblázatstílus.
- Seállítható elemek: karakter-, bekezdésformázás, tabulátor-pozíciók, szegély, nyelv, számozás,
- ♦ más stílusra épül, az eltéréseket adja meg,
- gyorsítás érdekében megadható a következő
 bekezdés stílusa (pl. címsor után szövegtörzs),

» Műveletek stílusokkal

- \diamond stílusok közvetlen átvitele dokumentumok között,
- 📀 sablondokumentum létrehozása, felhasználása,
- 🛇 szöveg újraformázása sablon átvételével.

lodify Style			? ×
operties			
<u>N</u> ame:	Heading 1		
Style type:	Linked (paragraph and character)		\sim
Style <u>b</u> ased on:	[¶] Normal		\sim
<u>S</u> tyle for following paragraph:	[¶] Normal		~
prmatting			
Calibri Light (Headin 💙 16	ΒΙυ	~	
		>	
Previous Paragraph Previous Par	agraph Previous Paragraph Previous Paragraph Pre	vious Paragraph Previ	ious
Paragraph Previous Paragraph Pr	evious Paragraph Previous Paragraph Previous Par	agraph	
Sample Text Sample	Text Sample Text Sample Text Sa	ample Text Sai	mple
Text Sample Text Sar	nple Text Sample Text Sample Te	ext Sample Te	xt
Sample Text Sample	Text Sample Text Sample Text Sa	ample Text Sai	mple
Text Sample Text Sar	nple Text Sample Text Sample Te	ext Notice Democratic	
Following Paragraph Following Following Paragraph Following	Paragraph Following Paragraph Following Paragra Paragraph Following Paragraph Following Paragra	ph Following Paragrap ph Following Paragrap	bh
Following Paragraph Following Following Paragraph Following	Paragraph Following Paragraph Following Paragra Paragraph Following Paragraph Following Paragra	ph Following Paragrap ph Following Paragrap	bh bh
Following Paragraph Following	Paragraph Following Paragraph Following Paragra	ph Following Paragrap	bh
Font: (Default) +Headings (Cali	bri Light), 16 pt, Font color: Accent 1, Spa	ace	^
Before: 12 pt			
After: 0 pt, Keep with next, I Priority: 10	Keep lines together, Level 1, Style: Linked	, Show in the Styl	es gallery,
Add to the <u>S</u> tyles gallery	A <u>u</u> tomatically update		
Only in this <u>d</u> ocument ON	ew documents based on this template		
F <u>o</u> rmat ▼		ОК	Cancel
<u>F</u> ont			
<u>P</u> aragraph			
<u>T</u> abs			\cap
<u>B</u> order			Y
<u>L</u> anguage			
Fra <u>m</u> e			
<u>N</u> umbering			
Shortcut <u>k</u> ey			2
Text <u>E</u> ffects			

Előre definiált stílusok

A szöveget nem egyedileg formázzuk, hanem szerkezetet, tagolást adunk neki, majd ehhez a szerkezethez rendelünk formázást. Ekkor a szöveg tagolása a formázástól függetlenül megadható, módosítható, így az egységes megjelenés könnyebben biztosítható, és a szöveget gyorsan (át) lehet formázni.

Járatos bekezdésstílusok:

- 🗇 normál stílus: minden más stílus alapja,
- ♦ szövegtörzs stílus: folyó szöveg stílusa,
- 🗇 címsorN: hierarchikus struktúra, tartalomjegyzék, kereszthivatkozások támogatása.

Járatos karakterstílusok:

- 🗇 kiemelés (em, emphasize): általában kurzív,
- 🗇 hangsúlyozás (strong): általában félkövér,
- 🛇 írógép (tt): általában fix szélességű betű,
- 🗇 idézet (cite): általában kurzív,
- \diamondsuit definíció (dfn): általában kurzív.

Objektumok beillesztése

Beillesztés helye

- szövegben: a kép is egy karakter, pl. képletek, (közel) hasábszéles vagy középrezárt ábrák, táblázatok,
- ♦ szövegen kívül (lebegő): a szöveg körbefolyja az ábrát,
 - \bigcirc lehorgonyozható laphoz vagy bekezdéshez,
 - \bigcirc csak egy oldalról folyjon körül a szöveg,
 - \Diamond minden sor legyen legalább 40 karakter,
- ♦ szöveg alá (vízjelként): erősen rontja az olvashatóságot.
- Beillesztett objektum megjelenési formája
 - 📀 konvertálva (pl. Excel táblázat Word táblázattá),
 - ♦ képként (eredeti alkalmazással szerkeszthető, kell importszűrő),
 - 🛇 ikonként vagy hivatkozásként.

Beillesztés módja

- \diamond beágyazás: az ábra a fájl része lesz,
- \odot csatolás: csak egy külső fájlra mutató hivatkozás (csapatmunka).

Generált tartalmak

Sező beszúrása:

- ♦ Page, NumPages: oldalszám, oldalak
- ♦ Filename: fájl útvonal és név
- ♦ Date, Time: aktuális dátum és idő
- $\diamond = :$ képlet (hasonlóan az Excelhez)

Értékek frissítése:

- ♦ jobb-klikk > Mezőfrissítés (F9 gomb)
- ♦ mentéskor, megnyitáskor, nyomtatáskor

Mezőkódok megjelenítése

- ♦ jobb-klikk > Mezőkódok váltás
- ♦ Alt-F9 (dokumentum összes mezője)

Field					×
Please choose a field	Field properties		Field options		
<u>C</u> ategories:	Field name <u>:</u>		Text to be inserted <u>b</u> efore:		
(All)	~				
<u>F</u> ield names:	Forma <u>t</u> :		lext to be inserted <u>after:</u>		
Keywords LastSavedBy	(none) Uppercase	^	Mapped field		
Link ListNum	First capital		Vertical formatting		
MergeField MergeRec	The case				
MergeSeq Next					
NoteRef					
NumChars NumPages NumWords					
Page PageRef					
Print PrintDate	~		Preser <u>v</u> e formatting during	updates	
Description:					
Insert a mail merge field					
F <u>i</u> eld Codes			ОК	Cano	cel

Formula				×
ormula:				
=AVERAGE()				
Jumber format:				
<i>#</i> ##0,00				\sim
Paste f <u>u</u> nction:	Paste	e bookmark:		
	~			\sim
ABS	^			
AND AVERAGE		ОК	Can	cel
COUNT				
DEFINED				
FALSE				
IF				
INT	~			

Generált tartalmak

👌 🕸 Lábjegyzet, végjegyzet

- Számozás
 - 📀 lista, akár többszintű lista (pl. címsor stílusokhoz rendelve)
 - 🛇 ábra, táblázat, képlet {Seq}
- Jegyzék
 - tartalom (címsorokból) {TOC /o "1-3"}
 - ♦ ábra, táblázat, képlet (számozott elemből) {TOC "Figure"}
- Kereszthivatkozás
 - 📀 címsorra, listaelemre, ábrára (táblázatra, képletre), lábjegyzetre
- megjelenhet a hivatkozott elem szövege, oldalszáma, sorszáma, előbb/alább
 Körlevél
 - ♦ adatmező értéke {MergeField}, sorszáma...

Fő- és aldokumentumok

 Tagolás
 ×

 ** * 2. szint
 * * * *

 Imagolás
 * = !

 Imagolás</t

) Egy nagyobb dokumentum részei külön (párhuzamosan) szerkeszthetők.

- 🛇 közös lehet az oldalszámozás, a tartalomjegyzék,
- meglévő, (akár különbözőképpen formázott) dokumentumokhoz közös tartalomjegyzék készíthető

Hogyan?

- Vázlat (Outline) nézetben címsor (aldokumentum neve) után aldokumentum (subdocument) létrehozása (create) vagy beszúrása (insert)
- legyenek közös mappában (együtt mozgathatók)
- 🛇 átnevezés csak a fődokumentumból

Változás-követés

Korrektúra / véleményezés

- 🛇 Bekapcsolt állapotban követi változásokat
- ♦ Több véleményező esetén különböző színek
- Módosítások elfogadhatók vagy elvethetők
- ♦ Megjeleníthető az eredeti vagy a végleges szöveg, korrektúrával vagy anélkül.

Véleményezés

Végleges szöveg korrektúrával 🔻 Megjelenítés 🔻 🔧 🎲 🎲 🗸 🛪 🎦 👻 🗸

Dokumentumok összehasonlítása

- ♦ Különbségeket jelölése korrektúraként
- Több embernek kiküldhető átolvasásra, visszaérkezés után a javítások összefésülhetők

Fejér Tamás – Strommer László BME Építészmérnöki Kar Építészeti Geometria és Informatika Tanszék